

פרשת תצוה תשפ"ד
לכבוד ולתפארת

שמות פרק כח פסוק ב

וְעִשִּׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֲחִידָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת :

רמב"ן

לכבוד ולתפארת - שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, כמו שאמר הכתוב כחתן יכהן פאר (ישעיה סא י),

כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה, כמו שמצינו בכתנת ועשה לו כתנת פסים (בראשית לו ג), שפירושו מרוקמת כדמות פסים, והיא כתונת תשבץ כמו שפירשתי, והלבישו כבן מלכי קדם. וכן הדרך במעיל וכתנת, וכתוב ועליה כתנת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים (ש"ב יג יח), ופירושו כי עליה כתנת פסים נראית ונגלית, כי המנהג ללוש בנות המלך הבתולות מעילים שתתעלפנה בהן, ונמצא שכתנת הפסים עליה מלבוש עליון, ולכן אמר וכתנת הפסים אשר עליה קרעה: והמצנפת ידועה גם היום למלכים ולשרים הגדולים, ולכן אמר הכתוב בנפול המלכות הסר המצנפת והרם העטרה (יחזקאל כא לא), וכן כתוב וצניף מלוכה (ישעיה סב ג), וכך יקראם הכתוב פארי המגבעות (להלן לט כח), וכתוב פארי פשתים יהיו על ראשם (יחזקאל מד יח), שהם פאר ושבח למכתירים בהם. והאפוד והחשן לבוש מלכות, כענין שכתוב והמניכא די דהבא על צוארך (דניאל ה טז). והציץ נזר המלכים הוא, וכתוב (תהלים קלב יח) יציץ נזרו. והם זהב וארגמן ותכלת, וכתוב (שם מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, וכתוב (דניאל ה טז) ארגוונא תלבש והמניכא די דהבא על צוארך. והתכלת גם היום לא ירים איש את ידו ללוש חוץ ממלך גויים, וכתוב (אסתר ח טו) ומרדכי יצא מלפני המלך בלוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן, והתכריך הוא המעיל שיעטף בו: ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת, יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם לכבוד השם השוכן בתוכם ולתפארת עזם, כדכתוב (תהלים פט יח) כי תפארת עזמו אתה. וכתוב (ישעיה סד י) בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו, וקדשנו הוא הכבוד ותפארתנו תפארת ישראל, ועוד נאמר (תהלים צו ו) עוז ותפארת במקדשו, וכן לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד (ישעיה ס ג), שיהיה מקום המקדש מפואר בתפארת, ומקום רגליו, שהוא מקום בית המקדש, מכובד בכבוד השם. וכן ובישראל יתפאר (שם מד כג), שיהיה מראה ומיחד בהם תפארתו, וכן אמר למטה גם בבגדי הבנים כלם לכבוד ולתפארת (להלן פסוק מ), ואמר בקרבנות יעלו על רצון מזבחי ובית תפארת אפאר (ישעיה ס ז). והנה המזבח רצונו, והכבוד בית תפארתו. והיו הבגדים צריכין עשייה לשמן, ויתכן שיהיו צריכין כוונה, ולכן אמר ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתינו רוח חכמה, שיבינו מה שיעשו. וכבר אמרו (יומא סט א) דמות דיוקנו מנצח לפני בבית מלחמתי:

בראשית פרק ג

(ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרִימָם הֵם וַיִּתְּפוּ עָלֶיהָ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִלְוֹת : (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְקֹקֶה אֱלֹהִים מִתְּהֵלֶךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְקֹקֶה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן : (ט) וַיִּקְרָא יְקֹקֶה אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה : (י) וַיֹּאמֶר אֶת קִלְעָף שְׂמַמְעִיתִי בְּגֵן וַאֲיָרָא כִּי עֵירָם אָנֹכִי וְאַחְבָּא : (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עֵירָם אָתָּה הֲמוֹן הֲעָץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבָלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ אֲכָלְתָּ : (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נִתְּנָה לִּי מִן הָעֵץ וְאֲכָל : (יג) וַיֹּאמֶר יְקֹקֶה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה זֹאת עָשִׂיתְּ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִנְחֹשׁ הַשִּׂיאֲנִי וְאֲכָל : (יד) וַיֹּאמֶר יְקֹקֶה אֱלֹהִים אֶל הַנָּחֹשׁ כִּי עָשִׂיתְּ זֹאת אֲרוּרָה אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גַּחֲזֹךְ תֵּלֵךְ וְעִפְרָ תֹאכֹל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ : (טו) וְאֵיבָה אֲשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זָרְעֶךָ וּבֵין זָרְעָהּ הִיא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנָה עָקֵב : ס (טז) אֶל הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרַבָּה עֲצָבוֹנְךָ וְהִרְגִנְךָ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל אִישׁךָ תִּשׁוּקְתֶךָ וְהוּא יִמְשָׁל בָּךְ : ס (יז) וְלָאָדָם אָמַר כִּי שְׂמַמְעָתָ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכֹל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכֹל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעֶבְרֶיךָ בְּעֶצְבוֹן תֹּאכֹלְנָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ : (יח) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאַכְלָתָ אֶת עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה : (יט) בְּזַעַת אֲפִיךָ תֹאכֹל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵב אֶל הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי עִפְרָ אַתָּה וְאֶל עִפְרָ תִּשׁוּב : (כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הִיְתָה אִם כָּל חַי : (כא) וַיַּעַשׂ יְקֹקֶה אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתִנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם :

רש"י

(ז) **ותפקחנה עיני שניהם** - לענין החכמה דבר הכתוב ולא לענין ראייה ממש, וסוף המקרא מוכיח: **וידעו כי ערומים הם** - אף הסומא יודע כשהוא ערום, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מצוה אחת היתה בידם ונתערטלו הימנה: **עלה תאנה** - הוא העץ שאכלו ממנו, בדבר שנתקלקלו בו נתקנו, אבל שאר העצים מנעום מליטול עליהם. ומפני מה לא נתפרסם העץ,

שאין הקדוש ברוך הוא חפץ להונות בריה, שלא יכלימוהו ויאמרו זהו שלקה העולם על ידו. מדרש רבי תנחומא (וירא יד): (ח) **וישמעו** - יש מדרשי אגדה רבים וכבר סדרום רבותינו על מכונם בבראשית רבה (יט ו) ובשאר מדרשות ואני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא ולאגדה המישיבת דברי המקרא דבר דבור על אופניו. ומשמעו, שמעו את קול הקדוש ברוך הוא שהיה מתהלך בגן: **לרוח היום** - לאותו רוח שהשמש באה משם וזו היא מערבית, שלפנות ערב חמה במערב, והם סרחו בעשירית: (ט) **איכה** - יודע היה היכן הוא, אלא ליכנס עמו בדברים, שלא יהא נבהל להשיב אם יענישהו פתאום. וכן בקין (בראשית ד ט) אמר לו אי הבל אחיך, וכן בבלעם (במדבר כב ט) מי האנשים האלה עמך, ליכנס עמהם בדברים, וכן בחזקיה בשלוחי (אוייל) מרודך בלאדן (ישעיה לט א): (יא) **מי הגיד לך** - מאין לך לדעת מה בשת יש בעומד ערום: **המן העץ** - בתמיה: (יב) **אשר נתת עמדי** - כאן כפר בטובה: (יג) **השיאני** - הטעני כמו (דה"י ב' לב טו) אל ישיא אתכם חזקיהו: (יד) **כי עשית זאת** - מכאן שאין מהפכים בזכותו של מסית, שאילו שאלו למה עשית זאת, היה לו להשיב דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין: **מכל הבהמה ומכל חית השדה** - אם מבהמה נתקלל מחיה לא כל שכן, העמידו רבותינו מדרש זה במסכת בכורות (דף ח א) ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שנים: **על גחונך תלך** - רגלים היו לו ונקצצו: (טו) **ואיבה אשית** - אתה לא

רש"י [המשך]

נתכוונת אלא שימות אדם כשיאכל הוא תחלה ותשא את חוה, ולא באת לדבר אל חוה תחלה אלא לפי שהנשים קלות להתפתות ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית: **ישופך** - יכתתך, כמו (דברים ט כא) ואכות אותי, ותרגומו ושפית יתיה: **ואתה תשופנו עקב** - לא יהא לך קומה ותשכנו בעקבו, ואף משם תמיתנו. ולשון תשופנו כמו (ישעיה מ כד) נשף בהם, כשהנחש בא לנשוד הוא נושף כמין שריקה, ולפי שהלשון נופל על הלשון כתב לשון נשיפה בשניהם: (טז) **עצבונך** - זה צער גידול בנים: **והרנך** - זה צער העבור: **בעצב תלדי בנים** - זה צער הלידה: **ואל אשך תשוקתך** - לתשמיש ואף על פי כן אין לך מצח לתובעו בפה אלא הוא ימשול בך, הכל ממנו ולא ממך: **תשוקתך** - תאותך, כמו (ישעיה כט ח) ונפשו שוקקה: (יז) **ארורה האדמה בעבורך** - מעלה לך דברים ארורים כגון זבובים ופרעושים ונמלים, משל ליוצא לתרבות רעה והבריות מקללות שדים שינק מהם: (יח) **וקוץ ודרדר תצמיח לך** - הארץ כשתזרענה מיני זרעים תצמיח קוץ ודרדר קונדס ועכביות, והן נאכלים על ידי תקון: **ואכלת את עשב השדה** - ומה קללה היא זו, והלא בברכה נאמר לו (לעיל א כט) הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגוי'. אלא מה אמור כאן בראש הענין (פסוק יז) ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה, ואחר העצבון וקוץ ודרדר תצמיח לך, כשתזרענה קטניות או ירקות גנה היא תצמיח לך קוצים ודרדרים ושאר עשבי שדה, ועל כרחך תאכלם: (יט) **בזעת אפיך** - לאחר שתטרח בו הרבה: (כ) **ויקרא האדם** - חזר הכתוב לענינו הראשון ויקרא האדם שמות, ולא הפסיק אלא ללמדך שעל ידי קריאת שמות נזדווגה לו חוה, כמו שכתוב (לעיל ב כ) ולאדם לא מצא עזר כנגדו, לפיכך ויפל תרדמה, ועל ידי שכתב (שם פסוק כה) ויהיו שניהם ערומים, סמך לו פרשת הנחש, להודיעך שמתוך שראה ערותה וראה אותם עסוקים בתשמיש נתאוה לה ובא עליהם במחשבה ובמרמה: **חוה** - נופל על לשון חיה, שמחיה את ולדותיה, כאשר תאמר (קהלת ב כב) מה הוה לאדם, בלשון היה: (כא) **כתנות עור** - יש דברי אגדה אומרים חלקים כצפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור, כגון צמר הארנבים שהוא רך וחם ועשה להם כתנות ממנו:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.